

SENTÈNCIA DE 20 DE DESEMBRE DE 2005

**Incompetència dels organismes jurisdiccionals andorrans
per a conèixer dels efectes del divorci d'uns cònjuges
estrangers dictada per un organisme jurisdiccional
estranger**

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY i M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- En data 5 de desembre del 2002 la representació processal del Sr. Alphonse Julien A. va formular demanda de revocació de donació i atorgament d'escriptura contra la Sra. Claudette Micheline L. esposa A., argumentant que el 15 de febrer del 2000 la Cour d'Appel de Montpellier va dictar sentència de divorci dels esposos sense fer cap pronunciament respecte del domicili conjugal dels consorts, el xalet W. radicat a la carretera de Nagol a Sant Julià de Lòria, que actualment havia quedat deshabitat. Atès que el demandant considerava que el preu del terreny en el què s'aixecava el citat xalet i el cost de la seva construcció havien estat pagats íntegrament per ell, malgrat s'haguessin escripturat a favor dels dos esposos, sol·licitava que es reconegués que aquests eren de la seva propietat exclusiva, pronunciant la revocació de la donació efectuada per ell a favor de la seva esposa Claudette Micheline L. i condemnant a aquesta a atorgar les escriptures escaients davant de notari. Demanava igualment que es declarés que, en defecte d'escriptura, la sentència que es pronunciés valgués com a títol de propietat en favor de la part agent i de forma subsidiària que s'estimés que la Sra. L. havia de satisfer al Sr. A. les quantitats corresponents a la meitat del preu d'adquisició del terreny i construcció del xalet citats, amb els interessos legals a partir de

la contesta a la demanda i amb imposició de les costes judicials.

II.- La representació processal de la Sra. Claudette L. va contestar a la demanda en data 27 de febrer del 2003, formulant excepció de manca de competència dels Tribunals andorrans, ja que la petició feta per l'agent suposava, segons el seu parer, la liquidació del règim econòmic del matrimoni com a conseqüència de la sentència de divorci dictada pels Tribunals francesos i, en tot cas, negava que hagués estat la part agent la que havia pagat el cost del terreny i la construcció del xalet, ja que els diners per adquirir-los provenien, segons ella, d'un compte comú dels dos esposos.

III.- La Sentència de l'Honorable Tribunal de Batlles de 2 de juny del 2005 va estimar l'excepció d'incompetència territorial dels organismes jurisdiccionals andorrans al·legada per la part defenent, imposant les costes de la instància a l'agent.

IV.- En data 14 de setembre del 2005 la representació del Sr. Alphonse Julien A. va presentar recurs contra la Sentència d'instància i, pels arguments que es recullen en el seu escrit de conclusions, va demanar la seva revocació i l'estimació de les peticions de la seva demanda.

Ha actuat com a magistrat ponent la M.I. Sra. Eulàlia AMAT LLARI.

FONAMENTS DE DRET

I.- No existeix controvèrsia respecte del fet que els litigants, tots dos de nacionalitat francesa però amb domicili al Principat d'Andorra, van contraure matrimoni a Tolosa el 16 de febrer de 1978 i que prèviament, en data 4 del mateix mes i any, havien signat un conveni matrimonial en virtut del qual s'acollien al règim econòmic de separació de béns d'acord amb l'article 1536 i següents del Codi civil francès (foli 135). Tampoc es discuteix que el 13 de març del 1997 el Tribunal de Grande Instance de Perpignan va dictar una Ordonnance de non-conciliation en virtut de la qual s'establien una

sèrie de mesures entre les que destaca l'atribució del domicili conjugal a la Sra. L. i el nomenament d'un expert amb la missió d'establir, identificar i avaluar l'actiu de cada un dels consorts o dels que tinguessin en indivisió tant a França, com a Luxembourg, com a Andorra i aquest va presentar el seu informe el 31 de maig del 2000 tenint en compte entre altres béns el xalet situat al Principat. Ha quedat igualment acreditat a les actuacions que en data 15 de febrer del 2000 la Cour d'Appel de Montpellier va dictar Sentència pronunciant el divorci dels esposos i encomanant a la Cambra de Notaris dels Pirineus Orientals les operacions de liquidació i repartiment dels seus interessos patrimonials i que el 27 de novembre del 2001 el Tribunal de Grande Instance de Perpignan va dictar Sentència estimant la petició del Sr. A. per tal que se l'indemnitzés per l'ocupació per part de la Sra. L. del xalet de Sant Julià.

II.- Atesa aquesta situació, la part agent presenta una demanda contra la qui havia estat la seva esposa sol·licitant la revocació de la donació feta per ell i l'atorgament d'escriptura, argumentant que el terreny i el xalet "W." que es va construir en ell, que constituïa el domicili familiar dels consorts i que es troba situat al terme municipal de Sant Julià de Lòria, van ser íntegrament pagats per ell i per aquesta raó sol·licita que es declari que ell n'és l'únic propietari i que aquesta decisió sigui presa pels Tribunals andorrans, atès que, segons el seu parer, es tracta d'un procediment civil ordinari, tant la part demandant com la demandada tenen el seu domicili al Principat i l'immoble es troba situat a Andorra.

Pel contrari, la Sentència d'instància estima els arguments de la demandada i considera que l'objecte de la demanda afecta al vincle matrimonial i es troba emmarcada dins la dissolució del règim econòmic dels cònjuges, raó per la qual són competents per resoldre el litigi els Tribunals francesos que han conegut el procés de divorci en virtut del que disposa l'article 48 LQM.

III.- Atesa aquesta decisió, el recurrent reitera els seus arguments en el sentit que el litigi que l'enfronta a la que va ser la seva esposa no té com finalitat el repartiment dels béns dels que eren titulars els dos cònjuges que han de portar a terme els Tribunals

francesos, sinó la reivindicació de la titularitat sobre un bé concret que consta a nom de tots dos, mentre que ell estima que és exclusivament de la seva propietat.

Davant dels arguments del recurrent, cal posar de relleu que aquest Tribunal ha tingut ocasió de pronunciar-se reiteradament en el sentit que la norma general per resoldre els conflictes de competència en dret comú és la de considerar competent la jurisdicció corresponent al domicili del demandat, com posa de relleu el Codi 3,13,2, a menys que les parts haguessin pactat prèviament la submissió a un altre jurisdicció o la llei ho establís altrament. Per aquesta raó, si aquest litigi estigués dirigit a fixar la titularitat d'un determinat bé i el demandat tingués el seu domicili al Principat no hi hauria en principi cap raó per negar la competència dels tribunals andorrans. No obstant, aquesta norma no té cap altre finalitat que afavorir a aquell contra qui es dirigeix la demanda per tal que es pugui defensar més fàcilment de les pretensions de la part agent, encara que també s'ha de tenir en compte la comoditat dels dos litigants, com posa de relleu el Digest 5,1,59. Per aquest motiu, cal tenir en compte l'interès de la part beneficiada per aquesta norma, que en tot cas pot renunciar sempre al benefici que aquesta o el pacte li atribueixen, si d'aquest fet no es dedueix cap perjudici per l'altra part, com destaca la STSJA de 12 d'octubre del 1995.

IV.- Ara bé, com destaca també repetidament la jurisprudència andorrana (SSTSJA 21 de setembre i 5 i 12 d'octubre del 1995 entre d'altres), la competència dels tribunals corresponents al domicili del demandat no és d'aplicació quan la llei disposi altra cosa i en el cas present l'article 48 LQM destaca que els tribunals andorrans no tenen competència per entendre en les causes que afectin al vincle matrimonial i que hagin de ser substanciades en aplicació d'una llei estrangera, llevat del supòsit en què un almenys dels cònjuges sigui andorrà i en virtut d'aquesta norma s'ha d'entendre que en el cas present els tribunals competents per conèixer del litigi entaulat entre les parts són els francesos. En efecte, la interpretació conjunta dels articles 48 i 49 de la Llei qualificada del matrimoni porta a considerar que la norma que recull l'article 48 no es refereix a la competència de la jurisdicció civil andorrana per conèixer dels

litigis sobre nul·litat o dissolució del vincle matrimonial o separació dels cònjuges, ja que la regulació de la competència en aquests procediments ve contemplada en l'article 49 LQM tenint en compte la nacionalitat dels consorts i la forma i el lloc a on van contreure matrimoni. Per aquest motiu, considerem que quan la llei disposa que els tribunals andorrans no tenen competència per entendre de "les causes que afectin al vincle matrimonial", quan s'hagi d'aplicar una llei estrangera i cap dels cònjuges sigui andorrà, s'està referint a aquells litigis que tinguin per objecte resoldre controvèrsies que trobin la seva causa en les relacions entre cònjuges mentre persistia el vincle matrimonial, o fins i tot quan el matrimoni ha entrat en crisi o s'ha dissolt el vincle i el conflicte sigui conseqüència d'aquesta crisi o dissolució i de les relacions que unien als esposos.

V.- Atès aquest criteri, cal observar que la demanda que dóna origen al present litigi sol·licita la revocació de la donació que el demandant afirma haver fet a la seva esposa de la meitat dels diners necessaris per tal d'adquirir un terreny a la Parròquia de Sant Julià de Lòria i construir-hi en ell un xalet, donació entre esposos que, d'acord amb les normes vigents en aquell moment en l'ordenament francès, era revocable pel donant en qualsevol moment. Per tant, el que cal resoldre és un problema referit als efectes del matrimoni i a les relacions entre els cònjuges que, com a conseqüència del vincle matrimonial que els uneix i del règim econòmic al què estan sotmesos, es veuen afectats per unes normes que no regeixen en el supòsit que els interessats no estiguin casat entre sí i per aquest motiu no són competents per entendre del litigi els tribunals andorrans perquè el tema a resoldre afecta al vincle matrimonial, excepte si un dels litigants té nacionalitat andorrana, que no és el cas.

VI.- D'altra banda, el conflicte que enfronta a les parts és conseqüència de la crisi matrimonial que va abocar als litigants al divorci i la resolució dels problemes que aquest comporta ha de ser portada a terme, per raons de coherència, pels mateixos tribunals que l'hagin pronunciat, perquè en són la seva conseqüència i una solució contrària podria portar a decisions contradictòries per part dels tribunals andorrans i els

francesos, sent aquests darrers els que han de valorar conjuntament les circumstàncies que afectin al patrimoni dels esposos per tal de disposar les mesures oportunes una vegada pronunciat el divorci. Per aquesta raó, no és correcte afirmar que els Tribunals francesos no són competents per resoldre una qüestió que deriva de la demanda de divorci que els litigants van presentar davant d'ells i que va ser estimada, divorci que comporta la necessitat de liquidar el règim econòmic matrimonial dels esposos i que com a pas previ exigeix la determinació de la titularitat dels béns que formen el patrimoni d'un i altre, ja que el procediment de liquidació del règim econòmic és l'idoni no sols per atribuir a cada un dels esposos els béns que aquests puguin tenir en comú, sinó també per decidir si aquells que figuren com comuns ho són o no quan un dels titulars ho nega, ja que els béns no es poden repartir sense fixar titularitats.

VII.- Cal tenir en compte igualment que la norma que cal aplicar en el cas present per resoldre a qui correspon la titularitat de l'immoble i si és procedent la revocació de la donació que es sol·licita ha de ser en tot cas la que resulta de l'ordenament francès, que és el que ha de regular els efectes del matrimoni contret d'acord amb ell (articles 3.3 i 1096 CC francès), raó per la què, malgrat aquest fet no és un inconvenient per estimar la competència dels tribunals andorrans que poden en determinats casos aplicar el dret estranger, es dóna igualment el darrer requisit que disposa l'article 48 LQM per tal de declarar incompetent la jurisdicció andorrana, sense que d'altra banda aquesta decisió sigui en absolut perjudicial ni per la part demandada, que ha presentat l'excepció d'incompetència de jurisdicció dels tribunals andorrans, ni per l'actora, que és també de nacionalitat francesa, de tal manera que ni existeix un problema d'idioma, ni de distància geogràfica entre el Principat els Tribunals de Perpignan, ni el dret aplicable canvia pel canvi de jurisdicció.

VIII.- Malgrat desestimar-se el recurs, tractant-se d'un tema jurídicament complex com és l'atribució de competència als Tribunals andorrans no s'escau fer especial pronunciament respecte a les costes judicial en aplicació del reiterat criteri d'aquest Tribunal.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR el recurs d'apel·lació interposat per la representació del Sr. Alphonse Julien A. contra la Sentència dictada en data 2 de juny del 2005 per l'Honorable Tribunal de Batlles que confirmem íntegrament sense fer especial pronunciament respecte de les costes d'aquesta alçada.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-